

Redovisning av regeringens insatser för barn och unga i statsbudgeten för år 2005

Till finansutskottet

Socialutskottet har den 12 april 2005 beslutat avge yttrande till finansutskottet över regeringens skrivelse 2004/05:93 Redovisning av regeringens insatser för barn och unga i statsbudgeten för år 2005 samt de motioner som har väckts med anledning av skrivelsen och som berör utskottets beredningsområde.

Socialutskottet begränsar yttrandet till skrivelsens allmänna inriktning och uppläggning samt motionerna 2004/05:Fi8 av Ingrid Burman m.fl. (v), 2004/05:Fi9 av Cecilia Magnusson (m) yrkandena 1–4 och 10 samt 2004/05:Fi11 av Mats Odell m.fl. (kd) yrkandena 1, 8 och 17. Utskottets behandling av motionerna 2004/05:Fi9 och 2004/05:Fi11 finns i förenklad form i bilaga till yttrandet.

Socialutskottet

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en samlad översikt av regeringens insatser för barn och unga i statsbudgeten för år 2005. Redovisningen sker utifrån olika rättigheter som flickor och pojkar har enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), såsom barnets rätt till hälsa, utbildning och skydd, och anger de insatser som berör barn och unga och, i möjligaste mån, kostnaderna för dessa insatser, inom ramen för statsbudgeten.

Regeringen anför att arbetet med att få genomslag för barnperspektivet är en process där allt inte kan uppnås på en gång. Det innebär bl.a. att det måste finnas en medvetenhet och kunskap om vad barnperspektivet innebär inom de verksamheter och områden där barn och unga berörs för att barnperspektivet skall få verkligt genomslag. Det innebär också att användningen av barnkonsekvensanalyser är ett utvecklingsarbete där ambitionen på sikt är att konsek-

vensbeskrivningar utifrån ett barnperspektiv görs inom ramen för olika insatser i statsbudgeten. Att synliggöra regeringens insatser för barn och unga i statsbudgeten är en viktig del i detta utvecklingsarbete.

Regeringen redovisar att inför framtagandet av budgetpropositionen för år 2005 uppmärksammades samtliga departement på vikten av att i redovisningarna i budgetpropositionen beakta barnperspektivet och lyfta fram de insatser som berör barn och unga inom respektive politikområde. I beredningen av budgetpropositionen har också vikten av att anlägga ett barnperspektiv lyfts fram. Inom flera politikområden bedrivs ett aktivt arbete för att integrera ett barnperspektiv i verksamheter och åtgärder som berör flickor och pojkar. Detta återspeglas också i denna redovisning av regeringens insatser för barn och unga i statsbudgeten för år 2005 där barns och ungas villkor, behov och förutsättningar synliggörs inom flera områden. Regeringen konstaterar dock att det fortfarande finns brister i statistiken med avseende på insatser som rör barn och unga och kostnaderna för dessa insatser. Ett arbete har påbörjats med att närmare identifiera vilka brister som finns i statistiken och hur statistiken kan utvecklas och förbättras.

I skrivelsen följer därefter en uppräknig av de olika insatser som görs inom statsbudgeten med utgångspunkt från barn och deras familjer, barn med funktionshinder, barnets rätt till hälsa, barnets rätt till utbildning, barnets rätt till skydd, asylsökande barns rätt till skydd, barnets rätt till kultur och fritid, barnets rätt till delaktighet och inflytande m.m. samt barnets rättigheter i det internationella utvecklingssamarbetet. Utifrån dessa utgångspunkter redovisas de insatser som görs inom de olika politikområdena.

Motionerna

I *motion 2004/05:Fi8 av Ingrid Burman m.fl. (v)* begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförts om en barnbilaga till statsbudgeten. Motionärerna anför att inför budgeten 2006 bör regeringen förbereda en redovisning av konsekvenserna för barn av de beslut och åtgärder som föreslås i budgeten. Det bör redovisas i budgetpropositionen genom en bilaga. Motionärerna anser att redovisningen saknar ett konsekvensperspektiv genom sin raka redogörelse för olika insatser utan att koppla till effekt och behov.

I *motion 2004/05:Fi9 av Cecilia Magnusson (m)* begärs ett tillkännagivande om familjens betydelse för ett barns uppväxtvillkor (*yrkande 1*). Motionären anser att samhället borde underlätta för föräldrar att axla föräldraansvaret och i första hand stödja dem i den uppgiften. Ingen samhällsinstitution kan ersätta ett bra föräldraskap. I *yrkande 2* begärs att en utvärdering av anmälningsskyldigheten snarast bör göras. Detta behövs då skyddet för utsatta barn är fortsatt svagt, och andra åtgärder kan behöva vidtas som bättre stärker skyddet för barn i utsatta livssituationer. Vidare begärs ett tillkännagivande om väntetider för barn som omhändertagits enligt LVU (*yrkande 3*). Barn som har beslut om omhändertagande enligt LVU har en bevisat svår livssituation som omedelbart måste förändras och att då tvingas vänta kortare eller längre tid på en

förändrad livssituation är inte acceptabelt. Motionären anser vidare att man inte bör blanda ungdomar som vårdas enligt LVU och ungdomar som dömts för svåra brott enligt LSU på samma institution. Detta bör ges regeringen till känna (*yrkande 4*). Slutligen begär motionären ett tillkännagivande om bristerna inom barn- och ungdomspsykiatri (yrkande 10). Behandlingsformer för barn som utsatts för misshandel är dåligt utvecklade, och köerna till barn- och ungdomspsykiatri (BUP) är i de flesta fall orimligt långa. Regeringen borde åtgärda dessa brister.

I motion 2004/05:Fi11 av Mats Odell m.fl. (kd) begärs ett tillkännagivande om vad i motionen anförs om nödvändiga åtgärder för att leva upp till FN:s barnkonvention (*yrkande 1*). Motionärerna hänvisar till att FN:s kommitté för barnets rättigheter i en rapport i år bl.a. har lyft fram ökad ohälsa bland barn och unga som ett problem som kräver uppmärksamhet och politiska åtgärder. Ett ökande antal elever i svenska skolor upplever problem med stress och psykisk ohälsa. Bulimi, anorexi, övervikt och fetma är växande problem. Kommittén uttrycker också oro över det ökande antalet självmord och aborter bland unga. I *yrkande 8* begär motionärerna ett tillkännagivande om insatser för att främja barns och ungas hälsa och levnadsvanor. Motionärerna betonar familjens och de vuxnas betydelse och ansvar i det alkohol-, tobaks- och drogpreventiva arbetet och att fasthet och konsekvens är viktiga signaler i det preventiva arbetet. I *yrkande 17* begärs ett tillkännagivande om reformering av socialtjänsten. Motionärerna anser att socialtjänstens insatser för lagöverträdare under 15 år snarast måste ses över och förbättras.

Socialutskottets ställningstagande

Syftet med skrivelsen är att redovisa en samlad översikt över regeringens insatser för barn och unga i statsbudgeten. Skrivelsen är ett komplement till skrivelser med redogörelse för barnpolitiken respektive arbetet med att genomföra barnkonventionen vilka regelmässigt bereds i socialutskottet. Skrivelsen är den andra i sitt slag. I skrivelsen redovisar regeringen insatser för barn inom de olika politikområdena.

Riksdagen konstaterade vid behandlingen av den första skrivelsen (skr. 2003/04:143, bet. 2004/05:FiU13, rskr. 2004/05:35) att denna utgjorde ett betydelsefullt steg i arbetet med att tydliggöra barnperspektivet i statsbudgeten och att skrivelsen utgjorde en viktig utgångspunkt för fortsatt utveckling av regeringens arbete kring redovisningen av barnfrågorna samt strategierna för utformning, uppföljning och utvärdering av barnpolitiken såväl i budgetpropositionen för 2005 som i framtida budgetpropositioner. En fortsatt utveckling av metoderna för mål- och resultatstyrningen var enligt riksdagen av avgörande betydelse för integrering av barnperspektivet i samtliga delar av det offentliga beslutsfattandet.

Socialutskottet konstaterar att även denna andra skrivelse får ses som ett steg i det inledande arbetet med att tydliggöra barnperspektivet i statsbudgeten. I skrivelsen redogörs för insatser för barn och unga inom olika politikom-

råden. I skrivelsen konstateras samtidigt att det finns brister i statistiken med avseende på insatser som rör barn och unga och kostnaderna för dessa insatser. Ett arbete har påbörjats med att närmare identifiera vilka brister som finns i statistiken och hur statistiken kan utvecklas och förbättras. Utskottet finner det för sin del viktigt att skrivelsen på sikt fördjupas och att redovisningen kompletteras med mer av analys. Denna ståndpunkt sammanfaller delvis med vad som tas upp i motion 2004/05:Fi8. Som regeringen själv anför i skrivelsen innebär att anlägga ett barnperspektiv bl.a. att analysera vilka följder beslut och åtgärder kan få för ett enskilt barn eller barn och unga som grupp. Utskottet anser inte att det behövs något tillkännagivande till regeringen av det slag som efterfrågas i motionen. Motionen bör avstyrkas.

Beträffande de olika frågeställningar som tas upp i motionerna 2004/05:Fi9 (m) yrkandena 1–4 och 10 samt 2004/05:Fi11 (kd) yrkandena 1, 8 och 17 har likartade motionsyrkanden behandlats av socialutskottet och avstyrkts av riksdagen under innevarande eller föregående riksmöte. Motionerna återfinns i bilaga till detta yttrande i en översiktlig tabell där hänvisning ges till tidigare behandling och tidigare reservationer. Utskottet har inte ändrat inställning. Socialutskottet anser att finansutskottet bör avstyrka bifall till dessa yrkanden.

Stockholm den 21 april 2005

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ingrid Burman (v), Chatrine Pålsson (kd), Kristina Zakrisson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heinemann (fp), Conny Öhman (s), Lars U Granberg (s), Catherine Persson (s), Anne Marie Brodén (m), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Magdalena Andersson (m), Elina Linna (v), Jan Lindholm (mp), Martin Nilsson (s), Marita Aronson (fp) och Lars Mejern Larsson (s).

Avvikande meningar

1. Chatrine Pålsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Kerstin Heine-mann (fp), Anne Marie Brodén (m), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m) och Marita Aronsson (fp) anför:

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka motion 2004/05:Fi9 yrkande 10. Vi hänvisar till vad vi tidigare anført i reservation 19 i betänkande 2003/04:SoU9.

2. Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m) och Magdalena Andersson (m) anför:

Vi anser att finansutskottet bör tillstyrka motion 2004/05:Fi9 yrkandena 1–4. Vi hänvisar till vad vi tidigare anført i reservation 4 i betänkande 2003/04:SoU9, reservation 60 i betänkande 2003/04:SoU5 samt vårt särskilda yttrande angående anslag under utgiftsområde 9 i betänkande 2004/05:SoU1.

3. Chatrine Pålsson (kd) anför:

Jag anser att finansutskottet bör tillstyrka motion 2004/05:Fi11 yrkandena 1, 8 och 17. Jag hänvisar till Kristdemokraternas reservation 2 i betänkande 2003/04:SoU9. Jag vill vidare betona familjens och de vuxnas betydelse och ansvar i det alkohol-, tobaks- och drogpreventiva arbetet. Slutligen anser jag att socialtjänstens insatser för lagöverträdare under 15 år måste ses över och förbättras.

4. Ingrid Burman (v) och Elina Linna anför:

Vi vidhåller vår avvikande mening i socialutskottets yttrande 2004/05:SoU2y och anser att finansutskottet bör tillstyrka motion 2004/05:Fi8.

BILAGA

Socialutskottets tidigare behandling av vissa motionsyrkanden

Motions-yrkande	Yrkandetext	Behandlades senast	Reservat-ion
Mot. Fi9 (m) Yrkande 1	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjens betydelse för barns uppväxtvillkor.	2003/04:SoU9, s. 10–17	Res. 4 (m)
Mot. Fi9 (m) Yrkande 2	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en utvärdering av anmälningsskyldigheten snarast bör göras.	2003/04:SoU5, s. 56–59	Res. 60 (m)
Mot. Fi9 (m) Yrkandena 3 och 4	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om väntetider för barn som omhändertagits enligt LVU. Riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförs om barn dömda enligt LSU.	2004/05:SoU1, s. 101–103	S yttrande nr 3 (kd) ¹ S yttrande nr 1 (m) ²
Mot. Fi9 (m) Yrkande 10	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bristerna inom barn- och ungdomspsykiatrin.	2003/04:SoU9 s. 32–40	Res. 19 (m, fp, kd, c)
Mot. Fi11 (kd) Yrkande 1	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändiga åtgärder för att leva upp till barnkonventionen i Sverige.	2003/04:SoU9 s. 10–17	Res. 2 (kd)

¹ Berör väntetiderna.² Berör anslaget till Statens institutionsstyrelse.

Mot. Fi11 (kd) Yrkande 8	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om insatser för att främja barns och ungas hälsa och levnadsvanor (alkohol och droger).	2004/05:SoU9, s. 16–23	Ingen res. i denna del.
Mot. Fi11 (kd) Yrkande 17	Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om reformering av socialtjänsten.	2003/04:SoU5, s. 48–56	Res. 51 (m)